

(bl. 210) „hét wonder, dé daad, hét offer, dé schepping“; op bl. 214 heet de kerk „geschapen grootheid“, te onderscheiden van de z.g. geestelijke eenheid der geloovigen. Het bestaan van „vele kerken“ mag, volgens Prof. Aalders, niet „als niet de geschapenheid één worden opgevat“ (214). Gods „nieuwe schepping“ vertoont z.i. „in de tegenwoordige bedeling“, „indirectheid“. Zeg ik te veel, als ik beweer, dat het verschil tusschen „creatio“ en „creatura“ wel geponereerd wordt, voor een oogenblik, maar niet wordt gehandhaafd? De woorden worden door elkaar gebruikt; en waar het op aankomt, de scherpe onderscheiding tusschen scheppings-daad en scheppings-resultaat, wordt niet aangetroffen in het vervolg van Prof. Aalders' betoog.

Het is ook geen wonder. „Creatio“ als scheppings-actie is altijd onmiddellijk, direct; in deze scheppings-daad is nimmer eenige „indirectheid“. Daarom legt de gereformeerde dogmatiek ook zoo stellig en zoo volhardend den nadruk op de schepping der wereld als een daad, alleen van Gods wil, zonder eenig intermediair. En om diezelfde reden wordt ook in de Dordtsche Leerregels de wedergeboorte als „nieuwe schepping“ van den mensch door God gepredikt; een daad, waarbij de mensch lijdelijk is, niets toebrengt, en waarin God souverain optreedt, roepende, óók nu weer, wat niet is, alsof het was, Rom. 4:17.

Nu zou ik tegen de voorstelling, dat de kerk zoowel „creatio“ als „creatura“ is, niet in verzet komen, zoolang men daarin niet meer dan een ietwat slordig uitgedrukte these wilde geven, om te betoogen, dat in de kerk niet alleen een „gegevenheid“, een aanwijsbaar „resultaat“ van onderscheiden werkingen in het verleden te zien was, doch ook een steeds weer „versch“ werk Gods elk oogenblik verandering en bloedzuivering bracht. Ik zou deze bewering dan wel min gelukkig geformuleerd, doch overigens juist achten.

Maar zóó is het blijkbaar niet bedoeld.

De term „creatio“ wil op het goddelijke, de term „creatura“ op het menselijke in de kerk den nadruk leggen. Met beroep op den eersten term wil men dan ondanks de zonden der kerk haar toch allerlei verheven praedicaten blijven toekennen; stichting Gods! Maar onder de suggestie van den tweeden wil men dan ondanks die verheven praedicaten van zoeven de zonden der kerk in rekening blijven brengen, tot haar verontschuldiging. De creatuur is nu eenmaal creatuur... Alle creatuur is gebrekkig, en „menselijk“, ge moet dus ook dien menselijken factor steeds in rekening brengen, en niet te hoog mikken...

Maar wat is deze redeneering nu anders dan capituleren voor de zonde, en voor den Satan? Wat is ze anders, als men er n.l. mee werken wil om de vraag, wat de kerk mag en niet mag, wat ze moet en niet moet, te beantwoorden?

De vergadering der engelen, is ze geen creatuur? Maar ze is één. De „vergadering“ der duivelen, neem eens aan, dat zij na hun val nog een echte vergadering konden vormen, ware ze dan geen creatuur? Maar ze is in de barre werkelijkheid een tegendeel der eenheid. Want haar „leden“ zijn in volstrekte overtreding, en zijn er in gebleven; hun „vergadering“ is derhalve voortdurend in onthind, hield op „vereeniging“ te zijn, ontaardde in „samenscholing“, „samenrotting“. De boom van Israël, de boom met levende takken (Rom. 9-11) is die geen „creatuur“? Maar hij is één. En de na Pinkster tegen de levende takken van dezen boom zich „bijeenvergaderende“ (Hand. 4) verzameling van „dooden takken“, is die als verzameling soms „creatuur“? Zij is dat wel, insoover men, om maar een voorbeeld te noemen, daardoor nationale, economische, folkloristische gemeenschapsbanden onderhoudt en versterkt (waaraan trouwens de tot Christus bekeerde Joden krachtens hun gehoorzaamheid gaarne meededen). Maar zij is dat niet, insoover men, vleeschelijk ziende en decreterende, daarin samenkomsten organiseert, die tegen de levende takken roemen, dat deze dood, doch dat zij zelve levend zijn. Want in die samenkomsten werd de nationale eenheid, vanwege de zonde der Messiasverwerping en der valsche Schriftuitlegging, en der ongeestelijke Abraham-verering gemaakt tot basis van den eigenwilligen roem, dat deze vleeschelijke zonen Abrahams kerk waren. Kerk, in tegenstelling met hen, die Paulus' woord geloofden. Maar dit hun „samen-rotten“ was geen creatuur, doch een rebellie van creaturen.

Het is altijd gevaarlijk, als men uit het woord „vergadering“ het element der beweeglijkheid, van het samen-komen verzwakt of elimineert, b.v. door de som der vergaderden „creatuur“ te noemen, ongeacht hun medewerken ter ware samenkomst.

Het creatuurlijke behouden de creaturen slechts, indien en voorzover zij leven naar de geboden van den Schepper.

Het creatuurlijke-in-de-vergadering, -in-het-samen-komen, -in-de-organisatie, behoudt de kerk derhalve dan ook alleen, indien, en voorzover zij voor wat het samen-komen, vergaderen, organiseren betreft, zich richt naar de haar als kerk gegeven geboden. Maakt zij zich van die geboden af, laat zij ze los, dan kan de organisatie der in een bepaald instituut saamlevenden wel b.v. onderlinge stichting beoogen, of de eenheid der natie willen dienen, of een Christelijk getuigenis tegen sociale of politieke misstanden willen mogelijk helpen blijven, doch dan heeft zij als kerk-vergadering haar dienovereenkomstige creatuurlijkheid verloren.

Men behoort hier scherper te onderscheiden.

De kerk is dan ook, geeft men aan de woorden hun strikten zin, nimmer „creatio“, in scherpe onderscheiding van „creatura“. Gods scheppings-, of herscheppings-

daad „roep“ wat „niet is“; het „roepen“ is dan „creatio“; en het „geroepene“ is dan „creatura“. De creatio brengt de creatuur; en de voorzienigheid onderhoudt ze. Zóó komt Adam, zoo komt een wedergeborene in de wereld; zóó komt ook de (geschapen) trek-tot-eenheid-naar-den-aard van iederen levenskring tot stand. Maar als die Adam vernietigd wordt (stel eens de mogelijkheid), dan houdt de creatuur op te bestaan. Als het „zaad“ der wedergeboorte (te onderscheiden van den wedergeborene) vernietigd wordt (stel eens de mogelijkheid), dan houdt die creatuur²⁾ op te bestaan. En als ergens (want het kan nooit overal!), als ergens de trek-tot-eenheid naar den aard van het door God gewilde kerkverband vernietigd wordt, dan houdt daar die creatuur op te bestaan.

Zoo is de creatuur der kerkelijke eenheid gegaan van Israël van het O.T. naar het Israël van den nieuwen „dag“, van het Sanhedrin naar de 12 apostelen, van den stoel van Rome naar Luther en Calvijn. Zooland onder Petrus' en Paulus' als onder Kajafas' gelijktijdige leiding heeft God wedergeborene creaturen gebracht in de wereld. Maar niet allen hebben in de eerste groep de creatuurlijke kerkenheid (d.w.z. de door „nieuwe schepping“ gemaakte kerkenheid) bewaard in de eerste, of volhardend gezocht in de tweede groep. Men zou derhalve zich vergissen, als men geen wedergeborenen „creaturen“ Gods als Verlosser aan-nam onder de nog niet tot Petrus' en Paulus' schaapskooi gekomenen. Maar men zou zich evenzeer vergissen, als men de valsche vleeschelijke „eenheid“ onder leiding van Kajafas-na-pinkster kerkelijke „creatuur“ met een slecht, en de geestelijke eenheid onder leiding der apostelen-na-pinkster kerkelijke „creatuur“ met een goed rapport noemde; d.w.z. — want ik ben hier wat ondeugend — de ééne met een school-rapport van meerendeels onvoldoende cijfers, de andere met één van meerendeels voldoende. Voorzover het Sanhedrin het Joodsche volk na pinkster onder kerk-pretenties samenhiel, was die vleeschelijke eenheid geen „creatuur“. En die van Petrus, Paulus wel.

Ik ben erg bang voor dergelijke onderscheidingen. Ze relativeren het kwaad der menschen. En ze verhinderen het rechte uitzicht op de resultaten der „creatio“ (schepping of herschepping)³⁾. En ze laten Gods werk (als z.g. creatie) tot ornament voor het onze (als „creatuur“) fungeeren, zonder het abc der wet, die gehoorzaamheid en mede-arbeiderschap van ons met God vraagt, te doen hooren. Alle valsche rust, alle valsche roem kan hier een aanknoopingspunt vinden in quasi-stichtelijkheid. De door God in Christus geschapen (creatuurlijke) rijk-Gods- of kerk-eenheid is een eenheid, waarbij de mensch Gods actief optreedt. Want die mensch Gods is zóó gemaakt, dat hij die eenheid ook zelf zoekt. Hij is creatuur, en zijn zoeken is creatuur. Zijn niet-zoeken is geen creatuur; het is roef, zonde, rebellie. „Onze wil, van God bewogen en gewerkt zijnde, wil (weer) zelf en werkt (weer) zelf“ (Leerregels). Dat willen en werken is „creatuur“. Maar mijn werkstaking is ongehoorzaamheid tegen den (Her)Schepper, en een verscheuren der creatuur.

Derhalve is de kerk geen creatio (strikt genomen), doch daarvan (zie weer noot 3) het resultaat, voorzover ze kerk is. Voorts zijn de wedergeborenen als zoodanig ook weer geen creatio, doch daarvan resultaat. Niet de kerkelijke eenheid is creatio, doch ze is daarvan resultaat, creatuur, bewaard door de voorzienigheid. En de geschapen of herstelde, en in Gods voorzienigheid bewaarde kerk-eenheid is, voorzover zij creatuur is, nimmer los te denken van de gehoorzame activiteit van de menschen Gods. Wat zij in of buiten de kerk daartegen doen, moet niet op rekening van eenige creatuurlijkheid, doch op die der zonde worden gesteld.

Wie de onderscheiding tusschen het goddelijke en het menselijke werk weer eens wil doen leven voor de aandacht der menschen, moet niet grijpen naar een nieuwerwetsche distinctie van Prof. Aalders van Groningen („creatio“ en „creatura“), doch naar de zeer ouderwetsche van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis, die daar van de kerk spreekt als van een „congregatio“ (God brengt ons als een „kudde“ samen door Zijn drijversgeweld) en een „coetus“ (wij komen eigener beweging samen krachtens onzen creatuurlijken trek-tot-eenheid). Herhaaldelijk heb ik, ook in verband met pluriformiteitsbeschouwingen, daarheen teruggegrepen in dit blad, en in boeken. Sommige broeders willen thetische beschouwingen hooren. Maar als ze er zijn, dan lezen of onthouden zij ze niet, en zoeken later en passant zich te redden over vlonders uit fabrieken van naamloze vennootschappen van den laatsten tijd. Dit slaat niet op Dr Polman, doch op enkele anderen, die ongemerkt van de belijdenis af-gegroeid zijn en nu dengene, die hun dit met de confessie in de hand duidelijk maakt, komen vertellen, dat hij hun jasje opent, en hem vragen, of hij geen nieuw exemplaar heeft. Een nieuw? Laat ze eerst hun belijdenis lezen.

K. S.

Tusschen interventie en non-interventie.

Het vervolgstukje laat ik even wachten; verleden week nam „Kerkelijk Leven“ een groote plaats in, en ik wil daarom deze week wat ruimte vrij laten voor andere rubrieken. Haast hebben de enkele opmerkingen, die me nog resten, toch niet.

K. S.

2) Men legge dit beeld van „zaad“ niet verkeerd uit („nieuwe substantie“).

3) Ik heb hier doorlopend het woord „creatuur“ gebruikt zonder te vragen of het om resultaten van schepping, dan wel van „nieuwe schepping“ te doen was. De lezers weten natuurlijk, dat „creatuurlijk“ dikwijls bedoeld wordt alleen in den eersten zin.

C.V.V.O.

Ons eerste stukje was al gedrukt, toen door C.V.V.O. een nieuw „trekkershuis“ te Noordwijk geopend, en hieraan ook in de Christelijke dagbladen aandacht geschonken werd. Na de opmerking van de vorige maal gebiedt de eerlijkheid, om ook dit laatste mee te deelen. Beide feiten worden door ons met dankbaarheid geconstateerd.

E. D. K.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Het getuigenis des Geestes, dat wij kinderen Gods zijn.

In Romeinen 8:16 zegt Paulus: Deze Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.

Dat is een zeer bekend woord; een woord, dat in de overdenking van menig kind van God een groote plaats inneemt en waardoor, helaas, niet weinigen in voortdurende onrust worden gehouden.

Natuurlijk kan dat laatste enkel gevolg zijn van een verkeerde opvatting van deze heerlijke uitspraak der Schrift. De rechte opvatting zal, in plaats van Gods volk in moeite te brengen, juist hun leven verrijken en vastheid geven.

Wij willen daarom trachten in deze rubriek over dezen tekst iets te zeggen in de hoop, dat dit moge dienen tot bevrijding van het leven van velen, die zich tot nu toe door dit woord gebonden gevoelden.

Daar staat „Deze Geest of dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.“

Hier is eerst sprake van het getuigen van onzen geest.

Onze geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn.

Onze geest.

Wij willen niet een wijdloopige beschouwing houden over den precieseren zin van deze uitdrukking.

Onze geest.

Wij gaan veilig als wij den zin van deze woorden aldus omschrijven:

Ons innerlijk leven, ons zelfbewustzijn, ons gevoelen, ons denken, ons willen, waardoor wij de dingen, die ons voorkomen, beschouwen, daarover nadenken en er ons een oordeel over vormen.

Nu zijn wij, kinderen Gods, in aanraking gekomen met het Woord Gods, de Heilige Schrift; wij zijn daarmee, in onzen geest, bezig geworden en het resultaat is geweest, dat onze geest nu zegt: getuigt: „ik ben Gods kind“.

Dat wij daartoe zijn gekomen is niet iets vanzelfsprekends.

De natuurlijke mensch komt daar niet toe.

De natuurlijke mensch herkent het Woord Gods niet als zoodanig; hij aanvaardt het niet, hij buigt er niet voor, hij zegt er geen „amen“ op.

Dat wij dat wel doen, is vrucht van de werking van den Geest Gods, den Heiligen Geest.

Die Geest werkt in de gemeente.

Hij deed dat ook reeds onder de oude bedeling.

Maar er is verschil tusschen Zijn werking vóór en Zijn werking ná de uitstorting van dien Geest op Pinksteren.

In de eerste plaats is het verschil dit, dat voor Pinksteren de Geest van boven —, van buiten af in de kerk werkte, terwijl Hij nu in haar woont en haar van binnen uit bearbeidt.

Maar daar is een ander verschil; en daarover gaat het hier.

In de dagen van de Oude Bedeling deed de Geest aan Gods volk zijn verhouding tot den Heere zien en aanvaarden als die tusschen Heer en slaaf, een verhouding van dienstbaarheid.

Dat wil niet zeggen, dat God toen ook niet de Vader van Zijn volk was; neen, maar toen was het volk nog als een onmondig kind; en zoolang een kind nog onmondig is, is de vorm van zijn verhouding tot den vader, als die van de verhouding tusschen heer en knecht.

De Geest onder de oude bedeling was dus een Geest van dienstbaarheid, dat wil zeggen, ik herhaal het, in dien tijd deed die Geest Gods volk zijn verhouding tot God zien en aanvaarden als de verhouding van slaaf tot heer.

Nu, onder de Nieuwe Bedeling, doet die Geest ons onze verhouding tot God zien en aanvaarden als die tusschen vader en kind en zóó komen wij er toe om te zeggen óf, wilt ge, zóó komt onze geest er toe om te getuigen:

„God is mijn Vader, ik ben Zijn kind“.

„Abba, Vader.“

Dat is het, wat Paulus gezegd heeft in vers 15.

Nu zegt hij in vers 16:

„Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn.“

Aan het getuigenis van onzen geest paart zich dus een getuigenis van den Geest Gods.

Wat wij
Er zijn
dat daarin
bare stem
tot hen z
„Gij be
Enkele
verbeelden
In de s
In de e
Grooter
zij dat nie
heel hun
lijk op zul
stem uit c
Toch t
apostel z
In de o
genis (ste
worden g
stem van
In de ty
den mense
tuigen, da
Woord G
gedrongen
Vanzelf
te zeggen
dien Bijb
bevestigin
ik dat nie
als ik dat
behoefte i
Terwijl
leert, dat
en bij het
Voorts,
zou het
voortaan.
Want zi
gehoord t
Verre d
der dit G
Terwijl
meenen r
„Dezelve
kinderen

Een tw
stiger en v
„Eerst,
tot mij, h
loften gee
blijft er d
ondanks i
behoor, d
loefigen.
En zie,
werkt zoo
zekerende
ik een ste
Gods kind
Volgens
lei Geeste
de zekerh
a. Het s
b. De w
Woord G
c. Een d
rechtstreef
als een h
„Gij zijt i
Deze las
kinderen (i
Een der
verklaring
toegezegd,
dere, inne
daarom bl
niet goed
zijn.
Maar di
Dat zal,
gend artik
genis“ uit

MUZ

Hij is ni
De rouw
met onste
droeve m
wegen ove
komen, en
beeldspraa
We heb
rustplaats
ben we ge